Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXV. Ч. 157. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 14-го ЛИПНЯ 1978 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 14, 1978 No. 157. VOL. LXXXV.

ПРЕЗИДЕНТ КАРТЕР ВВАЖАЄ СУД НАД СОВЄТСЬКИМИ ДИСИДЕНТАМИ ЗА „АТАКУ НА КОЖНУ ЛЮДИНУ В СВІТІ, ЯКА ВІРИТЬ В ОСНОВНІ ЛЮДСЬКІ ВОЛЬНОСТІ", ЗАПОВІДАЄ МОЖЛИВІСТЬ ВІДПЛАТНИХ „ІНШИХ АКЦІЙ"

Вашінгтон. — В середу, 12-го липня, президент Джіммі Картер заявив, що суд над Щаранським та іншими дисидентами в Совєтському Союзі він вважає за „атаку на кожну людську істоту, що живе у світі та яка вірить в основні людські вольності та готова ці вольності обстоювати або за них боротись". Президент Картер склав цю заяву в розмові з кореспондентами французького і західньонімецького телебачення в тому самому дні, як Палата Репрезентантів більшістю 380 голосів проти 10 схвалила прийняту вже попереднього дня Сенатом резолюцію із засудом судової розправи над Щаранським і Ґінсбурґом та іншими дисидентами в Совєтському Союзі. В своєму інтерв'ю із згаданими французьким та західньонімецьким кореспондентами, що відбулося в Білому Домі, президент Картер натякнув на „інші акції, що їх обмірковується" у зв'язку з судом над Щаранським і Ґінсбурґом, хоч тих акцій не назвав. Проте, з інших поінформованих джерел подають, що в Уряді у Вашінґтоні обмірковується можливість повного припинення всіх торговельних домовлень з Москвою у відплату за суд над Щаранським у Москві і Ґінсбурґом в Калузі.

Вашінгтон. — З урядових джерел інформують, що Державний департамент тепер перевіряє справу запланованого продажу Совєтському Союзові американської апаратури для видобування нафти, що може бути першою з ряду акцій у відповідь на судові розправи над совєтськими дисидентами, зокрема над Анатолієм Щаранським і Александром Ґінзбурґом, які тепер відбуваються у Москві і Калузі.

Департмент торгівлі недавно дав дозвіл корпорації „Дрессер Індустріс" з Далласу, Тексас, продати цю апаратуру Совєтському Союзові за 144 мільйони долярів, але з уваги на те, що совєтські власті, не зважаючи на заклики уряду президента Картера відкликати заплановані судові розправи над згаданими дисидентами, все одно поставили їх під суд, Державний департамент вирішив перевірити справу продажу. Сподіваються, що президент Картер за кілька днів оприлюднить рішення в тій справі.

Д-р Збігнєв Бжезінські, дорадник Білого Дому для справ крайової безпеки, є головним промотором „торговельних відплатних акцій" проти Совєтського Союзу у зв'язку з порушенням прав людини Москвою, зокрема у зв'язку з найновішими судами над дисидентами. Натомість державний секретар Сайрус Венс і секретар торгівлі Хуаніта Крепс вважають, що ЗСА не повинні реагувати на совєтські порушення прав людини торговельними обмеженнями, бо це, на їх думку, матиме „контрпродуктивні наслідки" і негативно вплине на американську міжнародну торгівлю.

Розбіжність в поглядах не обмежена до виконавчої частини уряду, а охоплює теж законодавчу. Деякі сенатори та конгресмени ліберальних поглядів погоджуються із секретарями Венсом і Крепс, але багато впливових законодавців з обох партій твердять, що ЗСА повинні теж припини-

(Продовження на стор. 3-ій)

ОРГАНІЗАЦІЙНІ І ВИДАВНИЧІ СПРАВИ БУЛИ ГОЛОВНИМ ПРЕДМЕТОМ УВАГИ І РІШЕНЬ НОВООБРАНОГО ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ УНС НА ЙОГО ПЕРШОМУ ЗАСІДАННІ

Джерзі Си。ті. — Організаційні і видавничі справи, що разом з оформленими в окремі відділи-департаменти рекордовим і касом належать до головних ділянок праці Українського Народного Союзу, були головним предметом уваги, дебат і рішень новообраного 29-ою Конвенцією цієї найстаршої і найбільшої української установи у вільному світі в травні цього року Головного Екзекутивного Комітету на його першому засіданні, що відбулося тут в приміщеннях Головної Канцелярії в пополудневих годинах минулого вівтірка, 11-го липня. Засідання було початково заплaverоване на понеділок, 10-го липня, але його відложено на один день з уваги на похорон заслуженого і провідного громадського та союзового діяча і до своєї смерти почесного члена Головного Уряду УНСоюзу, св. п. д-ра Володимира Га[illegible]

Новообраний Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу під час перших своїх нарад 11-го липня 1978. На фото (справа): новообраний головний організатор Василь Оріховський, переобрані головний касир пані Уляна Дячук, головний секретар Володимир Сохан, новообрані головний предсідник д-р Іван О. Флис і заступник головного предсідника д-р Мирон Куропась та переобрані головний директор для Канади сен. Павло Юзик і заступниця головного предсідника пані Марія Душник, та ред. А. Драган.

Вівтіркові наради, що їх попередила коротка зустріч новообраних і переобраних головних екзекутивних урядовців з усіми працівниками Головної Канцелярії УНС і В-ва „Свобода", відкрив і ними проводив новообраний головний предсідник д-р Іван О. Флис і в цих нарадах, разом з ним, взяли участь всі екзекутивні урядовці: новообраний заступник головного предсідника д-р Мирон Куропась, переобраний головний директор для Канади сенатор Павло Юзик, переобрані заступниця головного предсідника пані Марія Душник, головний секретар Володимир Сохан, головний касир пані Уляна Дячук та новообраний головний організатор Василь Оріховський, як також редактор А. Драган.

Після відкриття та започаткування нарад, вшановано вставанням та хвилиною тихої молитви померлих уже після Конвенції св. п. д-ра Володимира Галана та колишнього довголітнього головного радного, обраного останньою конвенцією на почесного члена Головного Уряду св. п. Василя Гузара.

Прийнявши порядок нарад та схваливши протокол з попереднього засідання Головного Екзекутивного Комітету, вислухано короткого звіту головного касира пані Уляни Дячук про нові інвестиції, які схвалено, та про більші видатки в останньому часі, зокрема про покриття коштів 29-ої Конвенції, які по день 1-го липня виносили 318,000.00 долярів та які ще на кілька тисяч збільшаться. Головну позицію в останніх видатках УНСоюзу становить виплата дивіденди членам в червні ц. р. на загальну суму 515,000.00 долярів.

Зміни представництва УНС в УККА

З уваги на персональні зміни в складі Головного Уряду УНС, що наступили після виборів на 29-ій Конвенції минулого травня в Піттсбурґу, Головний Екзекутивний Комітет УНС на своєму першому засіданні схвалив відповідні зміни також у представництві УНСоюзу в нашій центральній репрезентації, Українському Конґресовому Комітеті, як також перевів відповідні зміни в Дирекції Української Національної Корпорації Дому УНС та в представництві УНС в Дирекції мешканевого дому Полус Гук.

Представництво в УККА. Президія: віцепрезидент — д-р Іван О. Флис, касир — пані Уляна Дячук. Контрольна Комісія: о. митрат

(Продовження на стор. 3-ій)

ВЕНС І ҐРОМИКО ПЕРЕГОВОРЮЮТЬ СПРАВУ САЛТ II

Женева. — Державний секретар Сайрус Венс і совєтський міністер закордонних справ Андрей Ґромико у вівторок, 11-го липня, прибули до цього швайцарського міста, щоб протягом наступних двох днів відбути чергові наради в справі нового договору відносно обмеження стратегічної атомової зброї (САЛТ II). Переговори між Вашінгтоном і Москвою щодо САЛТ II ведуться вже довший час, але ще не пощастило дійти до порозуміння відносно кількох справ, наприклад, щодо можливих обмежень відносно совєтського бомбовика „Бекфаєр" і відносно „пересувних" американських ракет „Ем-Екс". Москва твердить, що згаданий бомбовик не належить до категорії стратегічної зброї, а ЗСА хочуть розбудувати сітку „пересувних" ракет, щоб в такий спосіб зменшити можливість, що на випадок війни Совєтський Союз своїми міжконтинентальними ракетами знищив би більшість американських „нерухомих" ракет.

Промовляючи у вівторок на женевському летовищі Венс і Ґромико підкреслювали, що головною темою їхніх нарад буде САЛТ II, а державний секретар Венс знову зазначив, що не плянує „пов'язувати" справи нового договору з іншими проблемами. Проте, дорадники Венса поінформували, що він у розмовах з Ґромиком таки плянує видвигнути питання судових розправ над совєтськими дисидентами Анатолієм Щаранським і Александром Ґінзбурґом, як теж представить становище американського уряду щодо оборони прав людини в цілому світі, включно із СССР. Один з дорадників Венса сказав, що державний секретар видвигатиме „не тільки справу Щаранського, але всіх дисидентів".

Крім того Венс має передати Ґромикові листа президента Джіммі Картера до совєтського лідера Леоніда Брежнєва, в якому, згідно з твердженням деяких працівників Білого Дому, Президент видвигає питання переслідування дисидентів у СССР і судові розправи над Щаранським та Ґінзбурґом.

Секретар Венс у четвер, 13-го липня, має зустрінутися в Женеві з Авітал Щаранською, дружиною Анатолія Щаранського. П-і Щаранська вже раніше виемігрувала до Ізраїля, а тепер бере активну участь в масових акціях в обороні її чоловіка та інших совєтських дисидентів.

У зв'язку з переговорами Венса і Ґромика щодо САЛТ II, у Сенаті ЗСА ряд законодавців обох партій виступили із закликами до президента Картера перервати ті переговори, точніше, відкликати з Женеви державного секретаря на знак протесту проти судових розправ над Щаранським і Ґінзбурґом. З такими закликами виступили сенатор Говард Бейкер із Теннесі, лідер Республіканської меншости в Сенаті, республіканський сенатор Роберт Дол із Кензасу, кандидат на віцепрезидента в 1976-му році, та демократичні сенатори Генрі Джексон із стейту Вашінгтон, Деніел Мойніген з Ню Йорку, Доналд Ріґел з Мічіґену та інші.

Андрій Добрянський виступить цієї суботи на Союзівці

Союзівка. — Андрій Добрянський, бас-баритон Метрополітальної Опери, і гуморист Володимир Гентіш виступлять на цій оселі УНСоюзу в суботу, 15-го липня, під час третьої з черги культурно-розвагової програми цьогорічного літнього сезону.

А. Добрянський, після закінчення сезону Метрополітальної Опери в Ню Йорку. відбув обширне турне по Америці з цією компанією. Його останній виступ перед українською публікою мав місце в Піттсбурґу під час концерту напередодні 29-ої Конвенції УНСоюзу. Під час програми на Союзівці А. Добрянський виконає кілька пісень, арій і композицій при фортепіяновому акомпаньяменті п-ни Дозі Сиґіди.

Андрій Добрянський

В. Гентіш відомий гостям Союзівки із своїх частих виступів колись в ролі конферансьє, а в останніх роках — в ролі сатириста з гумористичними монологами на актуальні в громаді теми. Конферансьє цієї, як і інших програм на Союзівці в цьому сезоні, вестиме п-на Аня Дидик.

До танців після програми приграватиме оркестра Союзівки з вокальними солями Оксани Борбич-Кордуби.

В неділю, 16-го липня, серію мистецьких виставок літнього сезону започаткує Андрій Мадай з Філядельфії.

Сенат схвалив 36 більйонів на нову зброю і досліди

Вашінгтон. — У вівторок, 11-го липня, Сенат, 87-ма голосами проти 2-ох схвалив призначити 36 більйонів долярів на розбудову нової зброї та на військові досліди. Речники цієї Палати Конгресу заявили, що така нова зброя, як нові атомові літаконосці та інші кораблі, як теж танки, ракети і літаки, конечно потрібні з уваги на факт, що Совєтський Союз постійно розбудовує свою військову силу, що становить поважну загрозу для ЗСА і цілого вільного світу.

Подібно висловлювалися теж конґресмени, коли Палата Репрезентантів в травні ц. р. схвалила 38 більйонів долярів на ті самі цілі. Тепер справа піде до спільної комісії обох Палат Конґресу для полагодження розбіжностей.

Коментатори вказують на факт, що обидві Палати проголосували більші суми на розбудову нової зброї та на військові досліди, ніж пропонував Білий Дім, який на ті цілі хотів призначити тільки 35.5 більйона долярів.

ПРЕЗИДЕНТ КАРТЕР ПРОГОЛОСИВ ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

Вашінгтон. — Минулого вівтірка, 11-го липня, президент Джіммі Картер, виконуючи резолюцію Конгресу ЗСА з 1959-го року, проголосив третій тиждень липня, який починається цієї неділі, 16-го липня, Тижнем Поневолених Націй, закликаючи нарід З'єднаних Стейтів Америки „відповідними церемоніями та активностями відновити свою відданість справі всіх народів, які змагаються за волю, незалежність та основні права людини". Проклямація президента Картера в англійському оригіналі і українському перекладі звучить:

PROCLAMATION

By joint resolution, approved July 17, 1959, the 86th Congress authorized and requested the President to proclaim the third week of July in each year as Captive Nations Week.

For more than 200 years, our nation has sustained the belief that national independence, liberty and justice are the fundamental rights of all people.

Today, we reaffirm our commitment to these principles.

In particular, we pay a tribute to those individuals and groups who demonstrate their attachment to these principles in their own country and throughout the world.

Now, therefore, I, Jimmy Carter, President of the United States of America, do hereby designate the week beginning July 16, 1978, as Captive Nations Week, and invite the people of the United States to observe this week with appropriate ceremonies and activities and to renew their dedication to the cause of all people who seek freedom, independence and basic human rights.

In witness whereof, I have hereunto set my hand this 11th day of July, in the year of Our Lord nineteen hundred seventy eight, and in the independence of the United States of America the 203rd.

Jimmy Carter

ПРОКЛЯМАЦІЯ

Спільною резолюцією, затвердженою 17-го липня, 1959-го року, 86-ий Конгрес уповноважив і закликав Президента проголошувати третій тиждень липня кожного року Тижнем Поневолених Націй.

Протягом понад 200 років, наша нація вдержує віру в це, що національна незалежність, воля і справедливість є основними правами всіх народів.

Сьогодні ми підтверджуємо наше зобов'язання до цих принципів.

Особливо ми висловлюємо пошану до тих осіб і груп, які виказують їхню відданість цим принципам в їхній країні та в цілому світі.

Тому я, Джіммі Картер, президент З'єднаних Стейтів Америки, оцим визначаю тиждень, що починається 16-го липня 1978-го року, Тижнем Поневолених Націй і запрошую нарід З'єднаних Стейтів відмітити цей тиждень відповідними церемоніями та активностями і відновити свою відданість справі всіх народів, які змагаються за свободу, незалежність і основні права людини.

В доказ того я оцим кладу мій підпис в цьому дні 11-го липня Року Божого тисяча дев'ятсот сімдесят восьмого та в році 203-му незалежности З'єднаних Стейтів Америки.

Джіммі Картер

ВСТАНОВЛЕНО ПРОГРАМИ ВІДЗНАЧЕННЯ ТИЖНЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ У ВАШІНҐТОНІ І НЮ ЙОРКУ

Вашінгтон. — Заходами Крайового Комітету Поневолених Націй, що його очолює президент УККА проф. д-р Лев Добрянський, тут в Конгресі ЗСА відбудуться дві імпрези з нагоди Тижня Поневолених націй, який припадає на 16-го до 22-го липня.

У вівторок, 18-го липня, сенатори С. Гаякава з Каліфорнії і Д. Мойніген з Ню Йорку влаштовують прийняття від год. 5-ої до 7-ої увечері в сенатській будівлі ім. Рассела (кімната ч. 318), під час якого ці та інші сенатори виголосять відповідні промови з нагоди Тижня Поневолених Нації.

В четвер, 20-го липня, конгресмени Даніел Флад і Едвард Дервінскі влаштовують подібне прийняття в Палаті Репрезентантів, в год. 12-ій вполудне, в будівлі ім. Райбирна (кімната ч. 338—340). Після полуденку відбудеться семінар на тему поневолених націй та американської закордонної політики. Співорганізаторами цієї програми є Крайовий Комітет Поневолених Націй та Американська Рада за Світову Свободу. Вступ на полуденок-семінар — 7 дол. від особи.

Про ці програми всіх сенаторів і членів Палати Репрезентантів повідомив д-р Л. Добрянський листом з 7-го липня ц. р., запрошуючи їх до участи та до відповідних заяв в обох Палатах. Д-р Добрянський звернув увагу в листі на постійні атаки Москви на Конференцію Тижня Поневолених Націй, яка кидає правдиве світло на СССР, який „не є країною, але імперією багатьох насильно окупованих націй". Він рівнож вказав на постійні порушення Москвою національних прав поодиноких народів і основних прав людини та запроторювання тисяч невинних осіб в „психушки" і концтабори за їхнє сміливе відстоювання цих прав.

Ню Йорк. — Українська громада цієї метрополії, в співпраці з іншими етнічними групами, приготовляється до двадцятого з черги відзначення Тижня Поневолених націй.

Нюйоркський Комітет Поневолених Націй, що його очолює Горст Угліх, відбув засідання 14-го червня ц. р., в якому взяли участь представники всіх складових груп, включно з українською, та встановив програму відмічення Тижня. Українську групу репрезентував інж. Володимир Гладкий, голова Українського Відділу Американських Приятелів АБН, та д-р Валентина Калиник, голова Американців за Визволення Поневолених Націй. Губернатор стейту Ню Йорк Гю Кері видав спеціяльну проклямацію ще 19-го червня ц. р., в якій зокрема наголошує оборону прав людини та закликає всіх громадян стейту до відповідного відмічення

СУД НАД ЩАРАНСЬКИМ І ҐІНСБУРҐОМ У МОСКВІ ТА ПРОТЕСТИ ПРОТИ НЬОГО ЗДОБУВАЮТЬ СВІТОВИЙ РОЗГОЛОС

Москва. — Пресові аґенства і численні кореспонденти інформуючи з Москви про продовження політичного процесу над двома дисидентами — Анатолієм Щаранським і Александром Ґінсбурґом, яких судить совєтський суд, одного за „зраду батьківщини" і співпрацю з закордонними розвідчими центрами, зокрема американською Центральною Розвідчою Агинцією, а другого за антисовєтську пропаґанду і надужиття закордонною валютою, звертають увагу, що обидва процеси в Москві і Калузі й далі відбуваються за закритими дверима і на них не допускають навіть найближчих рідних, не говорячи про закордонних політичних спостерігачів і кореспондентів. У вівторок, 11-го липня, на залю суду знову не допущено матері Щаранського Іди Мілґром і дружини Ґінсбурґа Ірини, яку випросили з судової залі після того, як вона голосно заперечила твердження одного зі свідків, коли він називав її мужа „кримінальним бандитом", фінансованим із закордону. Матері Щаранського відповіли у найвищому суді СССР, куди вона зверталася за дозволом про участь в процесі, що коли вона хоче виступити як свідок в обороні сина, вона не може бути пресутня на цілому процесі. Тому їй, 70-річній жінці, нічого не залишилося, як вистоювати цілими днями біля будинку суду, вичікуючи на вістки від молодшого сина Анатолія, якому, як одинокому членові родини, дозволено бути приявним на процесі. Деяке замішщання на процесі Ґінсбурґа викликала поведінка підсудного. Коли суддя запитав його про етнічну приналежність, Ґінсбурґ без вагання відповів — „в'язень", викликаючи тим самим неґативну реакцію серед урядових свідків, звербованих на процес органами КҐБ. Серед обвинувачень, висунених проти Ґінсбурґа прокуратурою, побіч антисовєтської пропаґанди є також обвинувачення про поширення ним в СССР книжки письменника О. Солженіцина „Архіпелаґ ҐУЛаґ" та інших його видань, а також перекладеної на російську мову книжки англійського автора Роберта Конвеста „Ди Ґрейт Терор", яка описує в подробицях знущання сталінського режиму над політичними в'язнями і населенням в СССР. Один із свідків прокуратури заявив, що були випадки самогубства після прочитання цієї книжки, підсуненої чи проданої Ґінсбурґом.

Девід К. Шіплер, кореспондент „Ню Йорк Таймсу", згадуючи про дальший хід процесу над Щаранським в Москві, відмічує цікаву поведінку совєтських офіційних осіб, які при зустрічі з закордонними кореспондентами майже не згадують про співпрацю Щаранського з Сі-Ай-Ей, хоч на самому процесі це є головним обвинуваченням прокуратури. Очевидно урядові свідки описують у своїх свідченнях несотворені історії співпраці Щаранського із закордонними розвідками та втягнення до цієї праці совєтських громадян. Найбільш нарікають в Москві кореспонден-

(Продовження на стор. 3-ій)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Небезпечні пропозиції

У вівторок, 4-го липня, у День Незалежности, у Вашінгтоні відбулася демонстрація біля 4,000 осіб, які вимагали від уряду, щоб ,,злегалізував'' вживання наркотика марінуани.

Це вже кілька років підряд, що такі демонстрації відбуваються в столиці ЗСА саме 4-го липня, не зважаючи на те, що протягом кількох років велика кількість визначних лікарів і науковців вказують на дуже шкідливі наслідки від вживання маріхуани. Наприклад, у Тулейнському університеті переведено досліди з мавпами, яких навчено курити денно по одній цигарці маріхуани, у висліді яких ствердженo, що в мізках тих мавп наступили безповоротні негативні анатомічні зміни. Висліди тих дослідів промовисті спеціяльно тому, що мавпи курили маріхуану тільки протягом 6-ох місяців.

Минулого року в Трентоні, Н. Дж., відбулася спеціяльна пресова конференція, під час якої ряд лікарів-спеціялістів, покликаючись на досліди в Колюмбійському університеті та в лябораторіях інших наукових установ, доказували, що довготривале вживання наркотика маріхуани може спричинити аномалії в немовлят, стерильність у дорослих осіб та безповоротне ушкодження мозкових клітин.

Отже, наукові досліди заперечують твердження тих, які переконують, що маріхуана нібито не спричинює жадних тривалих негативних наслідків.

Беручи до уваги ці докази науковців і лікарів про дуже шкідливі наслідки від вживання маріхуани, дивними є вимоги багатьох людей, щоб уряд ,,злегалізував'' вживання цього наркотика. Але ще дивнішим треба вважати заклик президента Джіммі Картера до Конгресу, щоб законодавці зліквідували федеральні кари, які тепер застосовується до осіб, в яких знайдено малу кількість маріхуани, призначену для ,,приватного вжитку''. Хоча Президент зазначив, що не пропонує ,,злегалізувати'' вживання маріхуани і далі підтримує принцип, що продавці цього наркотика повинні бути притягнені до кримінальної відповідальности, то думає, що такі кари, як терміни ув'язнення для осіб, яких переловили з малою кількістю маріхуани, несправедливі, бо на ціле життя накладають на ту особу тавро кримінального злочинця, хоча дана особа перед цим арештом, чи після нього не порушила б жадного іншого закону. Президент Картер вважає, що треба надалі задержати грошову кару для осіб, в яких знайдено малу кількість маріхуани, але думає, що переловлені особи не повинні бути на ціле життя обтяжені кримінальним тавром.

Пропозиція президента Картера може на перший погляд виглядати гуманною, мовляв, він не хоче, щоб особи, які зробили одну помилку, терпіли за неї на ціле життя, то фактично ця пропозиція дуже небезпечна, і то для цілого населення ЗСА. Адже існує досить клінічних доказів, що вживання маріхуани шкодить не тільки особі, яка вживає цей наркотик, але теж може спричинити аномалії в немовлятах, якщо мати вживала маріхуану під час вагітности.

Крім того, якщо будуть зліквідовані кримінальні кари для осіб, в яких знайдено маріхуану для ,,приватного вжитку'', то імпорт і домашнє вирощування цього наркотика зросте, як теж збільшиться кількість осіб, які вживатимуть маріхуану, зокрема серед молоді, цієї майбутности кожного народу. Багато бо людей, які тепер бояться пробувати цей наркотик з уваги на можливість поважної кари, себто, можливість ув'язнення і кримінального рекорду, не матимуть цього страху, знаючи, що їм загрожує тільки грошова кара і більш нічого.

Отже, президент Картер в дійсності пропонує зліквідувати ,,відстрашуючу силу'' законів, які стосуються зловживання маріхуаною. Якщо особа зможе легко набути маріхуану і не боятися кари, то вона зчасом може також перейти і на більш шкідливі наркотики, як кокаїна, героїна, морфіна тощо.

Треба надіятися, що Конгрес відкине заклики демонстрантів, які вимагають ,,легалізації'' маріхуани, як теж відкине небезпечну пропозицію Білого Дому щодо ліквідації існуючих федеральних кар, які стосуються осіб, в яких знайдено малу кількість маріхуани.

Михайло Ліщинський

В РІЧНИЦЮ БИТВИ ПІД БРОДАМИ

Від славних боїв Українських Січових Стрільців проти Москви у Першій світовій війні минули вже довгі роки. Поволі також відходять на сторінки історії згадки про бої Української Дивізії проти Москви в роках Другої світової війни, в яких то роках український нарід вислав на фронт боротьби проти Москви тисячі своїх добровільців, щоби вони своєю участю на фронті перед цілим світом засвідчили, що нарід наш не хоче двигати кайдан московської неволі і не хоче бути рабом в державній кріпацькій системі московського імперіялізму.

З тією самою піснею на устах, з якою геройські боєві лави Українського Січового Стрілецтва йшли на бій за волю України в Першій світовій війні, виходили весною 1943 року зі Львова стрункі колони добровільців Дивізії, обсипувані цвітами многотисячних мас розрадуваного громадянства. В супроводі церковних процесій, в повені рідних національних прапорів машерували добровільці Дивізії вулицями Львова. Йшли вони по вишкіл і зброю.

У тривозі здригалися вороги нашого народу, коли над колонами маршовими понеслася пісня: ,,Вернуться ще тії Стрільці Січовії." Ворог відчув, що Львів це місто українського народу, це піємонт державнотворчих ідей нашого народу і бойова варта його північно-західніх землях. А добровільці йдуть та йдуть розспівані в колонах маршових: ,,А ми тую червону калину підіймемо, а ми нашу Неньку-Україну гей-гей та визволимо".

Давні то часи, а такі серцю близькі. Бойових фронтів вже нема. Заніміли гармати, а гамір боїв розвіяв вітер по полях разом з димами. По роках надій на волю прийшли трагічні повоєнні роки, в яких глум над потоптаними надіями на волю святкував з ворогами нашими велику перемогу. На диво цілого волелюбного світу одиноким переможцем на великому світовому бойовищі став СССР, який зрадливо обдурив своїх союзників і їх волелюбні народи обіцянками, що по закінчені бойових операцій на фронтах стане СССР спільно зі своїми союзниками відбудовувати демократичний лад в світі, а завойованим народам своєї рабовласницької імперії приверне належні їм людські права.

Та ще добре не висохло чорнило на святочно підписаних деклярацях обіцяних благодатей, як на зайнятих червоними наїзниками територіях розшалівся жорстокий терор. Це найбільший тиран, якого знає історія, ватажок світового пролетаріяту Сталін, мстився за те, що в часі Другої світової війни народи його московської імперії відважилися виступити на фронт боротьби, щоб скинути зі себе важке ярмо його тиранії.

Найтяжчі часи пережив тоді наш нарід, бо хоч замовкли фронти Другої світової війни, на наших землях боротьба проти московських займанців не припинилась. Скріплена вояками Дивізії УПА вела її дальше. В підпілі розгорілася боротьба на життя і смерть. Та сили УПА в наслідок бойових втрат маліли з року на рік, а коли в боях з ворогом впав Головний Командир УПА генерал Чупринка-Шухевич, ворог лютим терором розгромлював останні точки спротиву і заповнив тюрми та концентраційні табори боєвиками підпілля, вояками УПА і Дивізії та їх родинами.

Довгими ешелонами вивозить ворог в далекі райони людової полоси імперії патріотичне населення України, а ідейних провідників і учасників спротиву замикає у в'язницях і за дротами свого ҐУЛАҐ-у. Здавалося, що ідея визвольної боротьби Українського Народу знищена на віки.

Ворог однак помилився, бо сила визвольної ідеї в народі невмируща. З-поза ґрат тюрем, з підземних льохів НКВД, з-поза залізних дротів таборів і з усіх тих численних місць, в яких ворог катує за визвольні ідеали наш поневолений нарід, ідея та просякає в нарід і скріплює та відроджує його ідейну міць і незломну волю спротиву і боротьби. Вона скріплює віру в перемогу визвольної боротьби до такої міри, що на Кремлі прийнято рішення, що зріст руху національного відродження в Україні загрожує існуванню СССР, а тому видано там постанову, що рік святкування 60-ліття жовтневої революції має в Україні бути присвячений боротьбі проти визвольних ідеалів українського народу.

В наслідок того рішення минулого року по всій Україні на святах жовтневої революції влаштовувано спеціяльні згони людей і на тих парадах вишколені державні аґітатори виголошували нанизані ненавистю до ,,буржуазних націоналістів" промови, а родинам ув'язнених за національні ідеї осіб приказано виступати проти своїх рідних, оплюгавлювати їх і відрікатися їх як ,,ворогів народу". Де-не-де на тих жалюгідних видовищах виступали також згноблені терором колишні вояки УПА і Дивізії і святочно вирікалися своєї минувшини та очорнювали визвольну боротьбу нашого народу і його війська. Їх підтримували в клеветах комуністичні активісти-запроданці на московській службі. Ціла програма майже виповнена була лайкою живих і мертвих діячів українського визвольного руху та вояків формацій, які вели боротьбу проти московської тиранії.

Та ворог цілі не осягнув. З

(Закінчення на ст. 4-ій)

Лев Яцкевич

АМЕРИКА І МИ

Давно прогомоніли дзвони святкувань 200-ліття незалежности Америки та 100-ліття українського поселення в цій країні, але ще й досі відчувається відсутність в тих святкуваннях тієї динамічної снаги, що нею була сповнена Америка минулого сторіччя, яку дехто називає ,,Америкою в поході''.

Ця відсутність щирого ентузіязму та приниження запалу американської громади в відзначенні ювілею своєї незалежности були одною з причин втягнення до колісниці ,,Байсентеніял'' етнічних груп, а між ними й української.

Завданням тих груп був показ їх вкладу в розвиток ЗСА за останніх 200 літ, а якщо йде про українську групу, за останніх 100 років. На жаль, наша участь була обмежена тільки до показу українського фольклору хореографії та вокального й образотворчого мистецтва. В дійсності найбільшим українським вкладом в розвиток ЗСА за останніх 100 років був вклад сили українських м'язів в бурхливий розвиток американського промислу.

Ми не маємо українського Ляфаєта, ані Гумбольта, ані Пулаского, але зате ми маємо десятки тисяч безіменних українських емігрантів, вербованих жидівськими агентами по українських селах, що протягом десятків літ свердлили чорний антрацит— в підземних штольнях Пенсильвенії. І саме на тому поті, мужицькім самозаперті та зболілих м'язах цілої плеяди безіменних українських імміґрантів американський промисел дійшов до зеніту свого розвитку та поклав на скронях Америки лавровий вінець імперії.

На жаль, ті часи бурхливого розвитку, технологічної снаги та динамізму молодого американського народу вже давно поза нами. А замість них наступило сповидне обниження американського льоту позначене іржою збайдужіння та апатії, що сталося з Америкою, на що хворіє найбільша імперія світу?

На це питання дає блискучу відповідь відомий лондонський економіст Мек Рей. На його думку, ЗСА хворіють на ту саму духову недугу, що на неї хворіла Англія в другій половині 19-го сторіччя, яка, до речі, стала одною з причин припинення англійської промислової експансії. Цю недугу він називає протиростом. Якщо правління ЗСА не зуміє тієї недуги вилікувати, Америка може в найближчім 10-літті зійти з усталених історією рейок та випустити з рук стерно керівництва світу.

Перше 100-річчя по проголошенні незалежности Америки було сторіччя небувалого технологічного росту та матеріяльного добробуту, основаного на винаході парового рушія та залізниці.

Оба ті винаходи були зроблені в Англії, яка тому перебрала керівництво індустріяльної революції світу в свої руки.

Друге сторіччя (1876-1976) було основане на винаході монтажної ленти та динамічнім розвитку автомобільного промислу. Вони, поруч притаманної американської підприємчивости (єнкі ентерпрайз), дали змогу ЗСА перебрати від Англії індустріяльне керівництво світу. На те склалася також низка соціяльних та психологічних причин.

Однією з них був занепад англійської індустріяльної експансії в Вікторіянській добі, у висліді упередження англійської аристократичної верстви до нових форм промислу й торгівлі та закостенілість англійської бюрократії. Америка не мала своєї родової аристократії, але замість неї,по закінченні громадянської війни, вона виростила промислово-економічну аристократію, яку сьогодні називаємо популярно капіталістичною верствою. В Америці, в противенстві до Англії, винахідливість, підприємчість та праця стали основними чеснотами, які давали змогу кожному вибитися з низів до соціяльної верхівки. І саме це стало основою та поштовхом до нечуваного росту американського промислу, завершеного винаходом компютера, атомової бомби та висадкою людини на Місяці. Поруч розвитку технології пішов також розвиток науки, увінчаний в останнім році здобутком усіх Нобелівських нагород в математично-правничих ділянках.

В двобої між американською підприємчивістю та англійським бюрократизмом, між американською продукційною технологією та англійською науковою цікавістю, врешті між американським індивідуальним капіталізмом та англійським корпоратизмом перемогла Америка. Але на як довго?

Поруч тих усіх технологічних осягів та найвищого життьового стандарту, молоде покоління Америки впало жертвою духового заламання. Підприємчива снага американської індустріяльної доби виявляє не тільки помітне зниження крил, але в багатьох ділянках — завмирання.

На наших очах відбувається мандрівка населення з північносхідніх стейтів Америки до південних, ближче джерел пального та кращих заробітків. Але найгірше те, що сама концепція експансивної економії стала предметом глуму ліберальних інтелектуалістів, які вважають, наприклад, що застій в економії — це корисний і доцільний об'яв. На багатьох університетських кемпусах процвітає явно культ протиросту, який молодь вважає найважливішою моральною філософією, що має спасти людство.

В тій переломовій хвилині ніхто з нас не може стояти бездільно та, заклавши руки, чекати на розвиток подій. Говорячи ,,ми'', маю на думці українську етнічну групу, яка, мимо свого 100-річного побуту в Америці, стоїть досі на найнижчім соціяльнім та економічнім щаблі. Вдаримося в груди і скажімо собі щиро, що в тому самому часі, коли Америка з колонії перетворилася в найбільшу імперію світу, ми не зуміли закріпити навіть власної державности, яку, до речі, ми розбазарили власними руками. Очевидно, що ми маємо на те тисячу оправдань, в стилі ,,медом і молоком'' текучої землі, якої нам позаздрили наші сусіди, брак природних границь, інтриги великодержав, татарське лихоліття та загальне ,,встоятись не було сили...'' Але всі ті оправдання не в силі змінити, чи вибілити основного факту наших політичних та економічних невдач, причина яких захована глибоко в нетрях наших душ у формі українського суперконсерватизму та притаманної української філософії: ,,моя хата зкраю'', або ,,якось то буде''.

Цей клясичний український антидинамізм, чи культ протиросту — це головна причина усіх наших лих та нещасть. І тому ми, залишившись в комиші наших ґет, не зуміли за час нашого 100-літнього побуту в Америці добитися важливіших осягів в якійнебудь ділянці життя.

Перед нами сьогодні велике завдання започаткувати економічний ріст нашої етнічної групи та напрямити нашу велику потенціяльну енергію не на політичні та релігійні межиусобиці, а на розвиток торгівлі й промислу, що не тільки стане основою сили та росту нашої етнічної групи в Америці, але дасть їй потрібний престиж та засоби в змаганні за права нашого поневоленого народу та наші визвольні ідеї.

Кость Мельник

„ЧЕРВОНІ ПЕРЕД БРАМАМИ ВАТИКАНУ!"

Одинадцятого травня ц.р., на авторськім виступі, поруч із другими авторами недавно опублікованих книжок, виступав у Колюмбус, Огайо, о. д-р Малахій Мартін. („The Final Conclave" by Malachi Martin, Stein and Day Publishers, New York, 1978).

П'ятдесятикількалітній д-р Мартін, єзуїт, який в початках 70-их років повернув до „цивільного" священичого стану, є з походження ірляндець, який кілька років тому прийняв американське громадянство. Він студіював у світі на кількох університетах — філософію, теологію, історію та археологію, з яких має кілька докторатів, говорить богатьома мовами. Довгі роки працював на різних постах у ватиканському уряді, був близьким співробітником Папи Івана XXIII, і в тому часі був емісарем Папи до країн за залізною заслоною.

У своїй доповіді, по загальному вступі, д-р Мартін накреслив політику Ватикану останнього десятиріччя, зв'язки Ватикану з Москвою, підготову до чергового 82-го Конклаву (збору кардиналів для вибору Папи), та — передбачливо — подав програму й саме відбуття 82-го Конклаву. На тому Конклавові, за словами д-ра Мартіна, Ватикан піде на співпрацю з Москвою, мовляв, для рятування католицизму у світі... Свої виводи та ствердження він базував на студіях документів з передконклавових Бюлетенів (за роки 1970-1977), та кількох спеціяльних перед-конклавових Бюлетенів Ватикану, які занімалися справами голосування на передодні 82-го Конклаву — вибору Папи, та обговорювали правдоподібний хід подій від смерти Папи Павла VI-го до відбуття 82-го Конклаву.

У дальшому д-р Мартін, говорив, що Папа Павло VI-ий вже на початку 70-их років передбачав упадок американської та европейської демократій, і застановлявся над радикальними змінами в Католицькій Церкві, яку хоче бачити більше відкритою, над змінами у ватиканському уряді, та у самих методах вибору Папи. Павло VI-ий хоче цілковито знівелювати інституцію Конклаву, уважаючи її перестарілою, із середніх віків... Уважає, що також демократичні режими Америки та Европи — це минуле... По думці Папи Павла VI-го, будуччина лежить в Третьому Світі — Азії, Африки та Латинської Америки. Щоб зреалізувати плян радикалізації Ватикану, Папа Павло VI-ий, каже д-р Мартін, хоче перевести за свого життя два рішення: змінити методи вибору Папи через знесення Конклаву, та — назначити свого наслідника, який був би вибраний на 82-му Конклаві...

У своїй книжці, „Останній Конклав", д-р Мартін пише, що по смерти Папи Павла VI-го, який нездужає на левкемію, його наслідник буде вибраний 115 кардиналами у виборах, які підготовлюється вже п'ять чи шість років. Д-р Мартін каже, що нова фракція у Ватикані уважає, що нічого не може зупинити наступу комунізму, і тому продовжуються переговори Риму з Москвою, зокрема в справі знесення заказу католикам голосувати на комуністичні партії. Д-р Мартін переконаний, що це дозволить комуністам леґально виграти вибори в европейських країнах та Латинській Америці... На закінчення, звертаючись до слухачів, д-р

(Продовження на стор. 4-ій)

Любов Коленська

ЗГАДУЮЧИ НЕДАВНЄ...

Це було не так уже давно, бо 1972-го року у вересні. Біля полудня до редакції ,,Свободи'' відкрилися двері і ввійшов редактор Михайло Сосновський. Тоді нікому й на думку не могло прийти, що він тільки... загостив на деякий час до редакції, що йому судилося перебути тут лише три неповних роки. У безмежжя часу яка це коротка, майже невловима відстань, але яке багатство своєї духовости та інтелекту у цьому мініятюрному промежутку часу подарував ,,Свободі'' ред. Михайло Сосновський. Його праця в редакції не тільки позначилась статтями, есеями, передовими і вістками на сторінках газети, але й внесла новий кольорит у співжиття нашої редакційної спільноти. Під час розмов з його слів еманували не лиш ерудитність і своєрідний філософський підхід до різного роду суспільно-політичних явищ, але й бажання ділитися думками зі своїми колегами, відночас сприймаючи від них їхні погляди чи концепції, що, очевидно, скріплювало дружбу, довір'я, спонукало зацікавлення, обмін думок.

До найменших подробиць пригадую собі цей день, коли в наші старі і радше тісненькі редакційні приміщення зупинився на...мить Михайло Сосновський. Тоді на невеликому скверику,що своїми деревами майже входив у наші вікна,мерехтіло в осінній пожежі листя і його багрова диво-мережа,хоча ще була задивлена в голубінь,але в ній вже чорнів натяк на недалекий сутінок.Деякі листки, гойднувшись, відривалися від гілок і причалювали на землю, у несвідомості, що звідтіля їм вже ніколи не піднестись...

Цього ж самого дня Михайло Сосновський переходив попри наші бюрка і, знайомлячись з нами, кожному кріпко тиснув руку, дивлячись просто в вічі, немов у бажанні запам'ятати собі кожну риску щойнопознайомленого, начебто саме ця особа була для нього особливо важлива. Дивлячись на нього, зразу кидалась у вічі ледь тяжкувата його хода, злегка похилені широкоплечі, надзвичай коротко підстрижене волосся і погляд синіх очей, коли не віддалено задуманий, то уважливий і дуже сердечний.

Тільки на коротку мить для всіх він був доктором Сосновським, бо з тієї пори, коли головний редактор Антін Драган почав його кликати: ,,Михайле Івановичу'' — так воно вже залишилось до тієї несподіваної й болючої хвилини, точно два роки тому, коли до нас прийшла вістка, що Михайло Іванович ніколи вже до нас не повернеться...

• • •

Спочатку Михайло Сосновський сидів за бюрком у першій кімнаті коло головного редактора. За кілька місяців, чи не з весною, для більшої вигоди, його перенесено на інше місце поруч редактора Богдана Кравцева, редактора Вячеслава Давиденка і зараз біля мене. Відтак його бюрко я ,,одідичила'', з чого була дуже горда, не так тому, що воно було більше і краще від інших, але що воно мені дісталось завдяки Михайлові Івановичу. Він саме перейшов до іншої кімнати, в якій тоді там працювали редактор Василь Тершаковець, редактор Зенон Снилик і редактор Ігор Длябога. Трохи пізніше до редакції ще прибули редактор Володимир Левенець та редактор Людмила Волянська. Мене тоді від Михайла Сосновського ділив ,,китайський мур'' — грубі брунатні двері,в які я, жартуючи, начебто ,,умовно'' стукала.

Під час праці ред. Михайло Сосновський так інтенсивно заглиблювався у свої думки, що зовсім немов ,,виходив'' з кімнати, виключаючись цілковито від свого оточення. Тоді його очі, до безмежности задумані, вже не блукали доріжками зеленого скверику, але споглядали наче з-поза духової застави, де майже затрачувалось його фізичне існування... Та це було тільки в той час, коли він ,,горів'' працею, а так — любив погомоніти, пожартувати, подискутувати, звичайно під час перерви або в хвилині переходу до своєї кімнати. Однак, зокрема в часі писання передової, якщо до нього хтось із колеґ звертався із запитом, він дослівно відмахувався від ,,інтруза'' рукою і просив: ,,Панове (чи пані), ради Бога, не тепер, пізніше, на все прийде час!'' І завжди те ,,пізніше'' приходило. А навіть часто сам, немов собі щось пригадавши, підходив до мого бюрка з різного роду цікавими матеріялами, щоб цим робом допомогти мені в [illegible]найденні теми для статті. При цьому скромно зазнач[illegible]: ,,Не знаю, пані Любо, чи воно щонебудь варто, але [illegible]гляньте, може якраз знайдете щось до використання''.

У Михайла Сосновського була одна важлива спосібність — економно розділювати час, якнайшвидше використовувати матеріяли і втримувати на своєму бюрку досконалий порядок, — що був, звичайно, ,,богемічний'' на інших редакторських бюрках. Це він започаткував і упорядкував матеріяли про дисидентів в Україні, що ними й досі користуємося. Якось я підійшла до його бюрка і, побачивши рівно поскладані книжки, течки зі статтями і навіть відсутність типових для редакторів записок, зачудувалась: ,,Редакторе, як же ви це робите, що у вас немає ніяких папірців?'' Він, усміхнувшись, відповів: ,,Пані Любо. моя дружня порада. Ніколи не збирайте ніяких зайвих матеріялів; у свій час невикористані вони стануть громадитись і вам заважати. Найкраще робіть так: якщо пройде місяць і ви побачите, що ці матеріяли, що у вас на столі, або не надто цікаві, або у вас немає бажання чи часу їх використати — безжалісно їх ґеть викидайте. Звикнувши до такої системи — легше працювати, а що важливіше — завжди матимете порядок''. Слово порядок, ніколе і не заікнувшись, він вимовляв — ,,порадок'', і коли його колеґи жартома сміялися із трохи чудасійного звучання цього слова, він просто ,,сіяв'', кажучи, теж жартуючи, що він зовсім не цурається своєї вимови, бо так говорили в його Гаях Великих біля Тернополя.

Під час праці Михайла Івановича завжди супроводив однаковісінький і рівний спокій, він ніколи назовні не виявляв хвилювання, а, побачивши в когось журу чи зденервування, звик був казати: ,,Та що ви, колеґо? Спокійно, чого ж тут хвилюватись?''

За кілька місяців матеріяли Михайла Івановича стали привертати увагу української спільноти. Почали появлятись з-під його пера не тільки вісті і передові, але й аналітичні статті з виразною ідеологічною лінією, з певною клясифікацією суспільно-політичних явищ. І про Михайла Івановича заговорили, високо оцінюючи об'єк- цілющих дріжджах. Виглядає, начебто підсоння американської землі таки вам...ласкавіше,ніж у Канаді''.Він погрозив мені пальцем, ніби малому ,,шкрабові'' (так в Галичині називали малюків), а потім часто повертався до ,,великоднього порівняння'', розповідаючи залюбки його іншим, при чому розкотисто сміючись.

Однією із найбільш природних рис вдачі редактора Сосновського була його природна, ніколи не штучна поведінка, брак найменшої пози, роззброююча безпосередність, а потім ще — його мила уважливість до турботи іншого. Часто повертався із друкарні в думках, і, здавалося збоку, — начебто у сні, мандрував попри наші бюрка, чи й далі не розмірковуючи писати якусь статтю. Здавалось, він нікого не бачить. Тим часом він, не доходячи до своєї кімнати, повертавсь до когось, в кого видимо була жура, і заговорював із теплом і не то з дрібкою несміливости, мовляв не у своє діло втручаєтеся: ,,І навіщо аж так задумуватись, колеґо?! Не журіться, ще прийде інший день''.І як тоді можна було не розхмаритись і не йняти віри, що таки прийде ,,інший'', ласкавіший день, коли ви бачили таку уважливу співчутливість.

Під час перерви, хоча в кожного з нас були зовсім ,,можливі'' апетити, ніхто не розтрачував часу тільки на їжу, а ми всеціло віддавалися дискусії, співрозмовником якої переважно був Михайло Іванович. У руках в нього було завжди невідступне яблуко — щоденний, ґейби ритуал його полуденку. Рішучо не пам'ятаю, щоб у нього колись під час дискусії проявився задиркуватий, гарячковий або надто пристрасний тон. Михайло Сосновський заявлявся за філософсько-зрівноваженим і спокійним способом розмов. Своїх дискутантів, хто б то не був, він трактував нарівні, і коли його співрозмовник з даної ділянки чогось не знав, Михайло Сосновський тоді старався підкреслити знання співрозмовника з іншої площини, а то й відзначував дискутантову вищість, кажучи, що в цьому він ще багато мусить вчитися. Якщо в часі дискусії і виринали якісь спірні точки, Сосновський

(Закінчення на ст. 4-ій)

ПОДЯКА

Важка недуга прикувала мене до шпитального ліжка так, що я не могла взяти участи в жалібних святкуваннях з приводу 40-ліття вбивства совєтським агентом

Полк. ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ

мого Незабутнього Мужа.

Тож з тим більшою сердечністю висловлюю подяку всім Тим, що причинилися до звеличання святкувань у Роттердамі.

Насамперед хочу подякувати Їх Блаженству, Блаженнішому Патріярхові Йосифові, за благословення святкувань в Роттердамі.

Щиро дякую обом українським Владикам, за активну участь у святкуваннях: Високопреосвященному Кир Платонові, за відслуження святої Літургії у співслуженню Високопреподобного отця канцлера Степана Дмитришина та діякона Кирила Гайдамахи, та виголошення гарної проповіді.

Їх Блаженству, Блаженнішому Митрополитові Мстиславові, що в супроводі Високопреподобного отця Митрофорного Паладія Дубицького був приявний під час Служби Божої.

Дякую обом Владикам та їхнім Духовникам, за відправлення на гробі Панахиди, та Блаженнішому Митрополитові Мстиславові, за виголошення зворушливого слова.

Дуже дякую членам Візантійського хору з Утрехту та його диригентові проф. д-рові Мирославові Антоновичу, що своїм прекрасним співом служив до Служби Божої і Панахид.

Ще перед Святою Літургією відбулася святкова Академія в честь Покійного, яку відкрив від імені Об'єднання Українців Голляндії д-р Михайло Брик. Святочну промову виголосив мгр Іван Чорній з Мюнхену. На дальшу програму зложилися високомистецькі точки: Візантійського хору з Утрехту, співачки Світляни Микитчак-Дубровської з Мюнхену, віртуозного скрипаля проф. д-ра Аристиди Вирсти з Парижу, піяністки Кобі Спіхт та рецитаторки Діни Марків з Англії. Моя сердечна подяка Всім вище згаданим.

Дякую обом промовцям: проф. д-рові Денисові Квітковському з Америки та проф. д-рові Григорію Васьковичеві з Мюнхену, що в своїх надмогильних промовах звеличали світлу пам'ять Покійного Полковника.

Дякую голові ЦК СУМ мгрові Омелянові Ковалеві з Брюсселю, за зложення від Молоді салюту та заяви вірности ідеям Покійника.

Моя щиросердечна вдячність усім Учасникам жалібних святкувань, що не зважаючи на витрату гроша і часу прибули з різних країв Европи та заокеанії, щоб засвідчити свою вірність Покійникові та Його ідеям.

Моя подяка була би неповна коли б я в ній не згадала членів святочного Ділового Комітету; Якова Маковецького, Степана Мудрика та Івана Чорнія, які так гарно вив'язалися зі свого завдання.

Дякую всім Організаціям, Установам та окремим особам за вінки та квіти, якими була прикрашена самітня могила на роттердамському цвинтарі.

Вибачаюсь, що з причини важкої недуги, я спізнилась з моєю подякою.

Липень, 1978 р. (-) ОЛЬГА КОНОВАЛЕЦЬ, Дружина

ПРЕЗ. КАРТЕР...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ти продаж інших продуктів Совєтському Союзові, наприклад закликають Білий Дім уневажнити продаж комп'ютора „Юнівек" совєтському пресовому агентству ТАСС.

Президент Картер раніше схилявся до становища Венса, але існує можливість, що з уваги на судові розправи над Щаранським і Ґінзбурґом він тепер може підтримати становище Бжезінського.

Джоді Повелл, пресовий секретар Білого Дому, у вівторок, 11-го липня, повідомив, що уряд ЗСА ще перед початком розправ над згаданими двома дисидентами робив заходи в Москві щодо їх звільнення, але безуспішно. Повелл відмовився входити в подробиці відносно тих заходів, але достовірні джерела припускають, що Вашінґтон пропонував „заміняти" Щаранського і Ґінзбурґа за заарештованих американськими властями совєтських громадян, яким закидається шпигунство на користь СССР.

Щодо реакції в Конгресі, то минулого вівтірка Сенат схвалив резолюцію, якою засудив судові розправи над двома дисидентами, називаючи їх безпідставними і несправедливими. Резолюцію передано Палаті Репрезентантів, яка правдоподібно теж схвалить її. Крім того, ряд сенаторів, між ними демократичний сенатор Генрі Джексон із стейту Вашінґтон, закликали уряд припинити продаж комп'юторів та іншої апаратури Совєтському Союзові. Республіканський сенатор Роберт Пеквуд із Ореґону висловив погляд, що ЗСА повинні анулювати Гельсінкську угоду, бо, на його думку, вже в самих Гельсінках, а відтак в Беоґраді совєтські власті доказали, що не плянують додержуватися цієї угоди, а судові розправи над Щаранським і Ґінзбурґом — це ще один доказ віроломства Москви.

ВСТАНОВЛЕНО ПРОГРАМИ...

Тижня Поневолених Націй. Подібну проклямацію заповів рівнож посадник Ню Йорку Едвард Кач.

Відзначення Тижня розпічнеться в неділю, 16-го липня, збіркою всіх груп з їхніми прапорами і транспарантами в год. 9-ій вранці на розі 59-ої вул. і 5-ої евеню та маршом-парадою здовж 5-ої евеню до катедри св. Патрика при 50-ій вул. Маршалом паради буде д-р Іван Флис, головний предсідник УНСоюзу. В год. 10-ій вранці в катедрі св. Патрика буде відправлена Служба Божа, а після неї всі учасники перейдуть до Бенд Шеллу в Центральному Парку, де в год. 12-ій відбудеться маніфестація з виступами політичних і громадських діячів, представників етнічних та мистецьких ансамблів.

В неділю, 23-го липня, на закінчення Тижня відбудеться маніфестація з відповідною програмою біля Статуї Свободи, починаючи від год. 1.30 по полудні. Організаторами цієї маніфестації є Американці за Визволення Поневолених Націй.

Комітет Об'єднаних Українсько - Американських Організацій Метрополітального Ню Йорку (Відділ УККА) закликає всіх українських громадян до численної участи в цьогорічному відмічуванні Тижня Поневолених Націй.

Генерал Григоренко візьме участь у відзначенні Тижня Поневолених Націй в Чікаґо

Чікаґо (УККА). — Від 20-ох років представники всіх поневолених народів відзначають тут „Тиждень Поневолених Народів" в 3-му тижні липня. В цьому році таке відзначення відбудеться в суботу, 15-го липня на великій площі Річард Дейлі Пляза.

Цьогорічний Діловий комітет відзначення „Тижня Поневолених Націй" очолює голова Лотиського Комітету. Українську групу очолюють: д-р Тома Воробець, д-р Роман Кобилецький і мгр Уляна Целевич.

Маніфестацію, в якій візьмуть участь представники 16-ох національних груп, відкриє молитвою Архиєпископ УПЦ в ЗСА Владика Константин, а в програмі головними промовцями будуть ген. Петро Григоренко та представник Державного Департаменту. Між промовами виступатиме військова оркестра. По виголошенні привітів будуть схвалені резолюції. Після програми відбудеться прийняття для визначних гостей з участю американської преси, на якому виступить ген. Петро Григоренко.

В неділю, 16-го липня, відбудуться маніфестаційні збори в обороні українських політичних в'язнів. Маніфестацію улаштовує місцевий Відділ УККА, що його очолює д-р Мирослав Харкевич. Маніфестація відбудеться в авдиторії школи Шопена — початок о год. 1-ій по полудні. Нею проводитиме адв. Юліян Куляс, а головним промовцем буде ген. Петро Григоренко.

188 осіб загинуло від експльозії в Еспанії

Таррагона, Еспанія. — Ассосіейтед Пресс інформує, що в цій еспанській відпочинковій місцевості загинуло 188 осіб, а багато було поранених від експльозії індустріяльного газу, що його перевозила з однієї місцевості в другу тягова автомашина, яка ненадійно перевернулась, викликаючи не тільки експльозію власного газу, але також ланцюгові експльозії тих газових запасів, якими користувалось місцеве населення і вакаційники. Офіційні поліційні чинники заявили, що біля 300 осіб зазнали тяжкого попечення і багато з них мабуть помре від поранень. Десятки осіб згоріли до тієї міри, що їх не можна було розпізнати. „Ціла місцевість перетворилась у справжнє пекло, якщо таким ми уявляємо собі пекло", — заявив один поліційний старшина, який брав участь в рятунковій акції. Він при тому заявив, що ще сьогодні не можна подати точного числа вбитих і поранених. Пропали безслідно цілі родини. Поліція продовжує розшуки за тілами вбитих відламками заліза чи спалених страшним газовим вогнем. У вівторок, 11-го липня ц. р., в день експльозії, у відпочинковому таборі інтенсивно працювали рятункові команди і медичний персонал, намагаючись допомогти бодай тим особам, які давали ще познаки життя.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

Степан Біляк. Крайова Рада: пані Марія Душник, Василь Оріховський.

Дирекція Української Національної Корпорації Дому УНС: д-р Іван Флис, Володимир Сохан, пані Уляна Дячук, проф. Іван Телюк, проф. Тарас Шмаґала.

Представництво в Полус Гук Домі: д-р Іван Флис, Володимир Сохан, Уляна Дячук.

Організаційні справи

Новообраний головний організатор Василь Оріховський коротко з'ясував загальний організаційний стан, базований на звітах і плянах його попередника, та заторкнув ряд давніх і нових справ і проблем, зв'язаних з найширше розгорненою організаційною активністю. В дальшому обговорюванні організаційних потреб, завдань і можливостей, в якому забирали голос усі приявні і зокрема новообрані головний предсідник і заступник головного предсідника, обмірковувано такі справи, як вишкіл і перевишкіл організаторів і секретарів, заанґажування кваліфікованих соціологів для переведення відповідних дослідів і студій нашої етнічної групи під кутом її забезпеченевих потреб і можливостей, студія і знайомство засобів організаційного успіху та причин організаційних невдач інших етнічних груп, модернізація організаційних метод і засобів, затруднення нових кваліфікованих організаторів, зокрема з думкою про організаційне охоплення молодших генерацій і подібне. В усіх цих справах винесено відповідні рішення, як також вирішено заанґажувати на постійну організаційну працю у відповідному характері попереднього головного організатора Степана Гавриша.

Обміркувавши та вирішивши ряд з'ясованих головними директорами УНС організаційних та репрезентаційних справ у Канаді та намітивши дати чергових нарад Головного Екзекутивного Комітету і Головного Уряду, Головний Екзекутивний Комітет на цьому своєму першому засіданні віддав з черги більшу увагу справам видавництва, його теперішнього стану та можливостям і потребам розвитку, що їх з'ясував ред. А. Драган. В результаті рішено негайно заанґажувати на повночасову працю кваліфікованих редакторів та перевірити і відповідно достосувати до нових завдань технічне устаткування та систему праці.

Заступник головного предсідника д-р Мирон Куропась поінформував про свою поїздку на захід та свої відвідини наших громад в Омага в Небрасці, в Денвері в Кольорадо, в Лос Анджелесі в Каліфорнії, у Фініксі в Арізоні та інш., знайомлячи Екзекутивний Комітет зі станом, потребами та побажаннями місцевих союзовців.

На закінчення нарад заступниця головного предсідника пані Марія Душник заторкнула деякі актуальні справи організаційного та громадського порядку, на обміркуванні та вирішенні яких закінчено ці перші наради новообраного Головного Екзекутивного Комітету УНСоюзу.

СУД НАД ЩАРАНСЬКИМ...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

ти, яких нетощо не допускають на залю суду, але офіційні совєтські особи перекручують зізнання підсудних і виставляють їх тим самим на посміховище в їхніх країнах. Нарікають кореспонденти не тільки демократичних газет, але також комуністичної закордонної преси — французької „Ль' Гюманіте" й італійської „Ль' Юніта", яких також в Москві трактують на рівні з іншими західніми газетами.

У міжчасі протестні акції на Заході кожного дня зростають на силі. Біля совєтської місії до ОН на 67-ій вулиці і Лексінґтон евеню в Ню Йорку протестують вже також інтелектуалісти, письменники, поети, правники, церковні достойники та інші. У вівторок, 11-го липня, відомі письменники і літератори, між ними Артур Міллер і Едвард Елбі, влаштубали тиху протестаційну маніфестацію біля совєтської місії, виявляючи тим самим своє обуКалузі. Е. Елбі заявив котичних процесів в Москві і калузі. Е. Елбі заявив кореспондентам, що суд над Ґінсбурґом вказує, що совєтський режим „намагається знищити інтелектуальне життя в тій країні". У Вашінґтоні в обороні Ґінсбурґа виступила дружина О. Солженіцина, кажучи, що якщо його вишлють до концтабору в Мордовії, це означатиме кінець його життя, бо там 15 відсотків в'язнів вмирає кожного року, а тортури перевищують сталінські. В'язнів мордують при допомозі голоду, холоду, непосильної праць тощо. Дуже ефективну оборону розвинула дружина А. Щаранського в країнах Европи, де вона зустрічалася з багатьма державними мужами, які обіцяли її заступитись за теперішніх підсудних і засудити поведінку совєтських диктаторів проти дисидентських рухів в СССР. Авіталь Щаранська прибула тепер до ЗСА і має бажання стрінутись з президентом Картером та іншими американськими офіційними особами.

УДР влаштовує вакаційний семінар

Ґлен Спей, Н. Й. — Заходами Секретаріяту Українського Демократичного Руху в суботу й неділю, 26 і 27 серпня ц. р., на оселі УР-Союзу „Верховина" відбудеться вакаційний семінар на тему: До історії української політичної думки першої половини двадцятого сторіччя. Організатори запрошують на цей семінар усіх заінтересованих громадян, а зокрема студентську молодь. Доповідатимуть на семінарі: д-р Михайло Воскобійник — „На порозі нашого сторіччя (період 1900 — 1914)"; проф. д-р Тарас Гунчак — „Війна і революція (1914 — 1921)"; д-р Василь Гришко — „Міжвоєнний період на ЦСУЗемлях (1921 — 1939)"; мгр Роман Ільницький — „Міжвоєнний період на ЗУЗемлях й еміґрації"; д-р Мирослав Прокоп — „Друга світова війна (1939 — 45)". Початок семінару год. 11-та перед полуднем; реєстрація 5 долярів; нічліг і прохарчування на оселі 30 долярів. Зголошення враз з оплатою за нічліг організатори просять пересилати до 12-го серпня ц. р. на адресу: Roman Borkowsky, 184, Hillside Ave., Yonkers, N. Y., 10703. Tel.: 99140 408—1286.

ПОДЯКА

Ділимося сумною вісткою
з Кревними, Приятелями і Знайомими,
що 29-го червня 1978 року,
померла на 85-му році життя в Чікаґо, Ілл.,
заосмотрена Найсвятішими Тайнами

бл. п.

АННА СКЛЕПКОВИЧ
з дому ЖЕҐАЛЛОВИЧ

вдова по парохові Замочка, пов. Жовква, о. Василеві, який згинув у совєтських концентраційних таборах.

Похорон відбувся 3-го липня 1978 р. в соборі св. Володимира і Ольги, а тіло Покійної спочило на цвинтарі св. о. Миколая в Чікаґо.

З цієї причини складаємо найсердечнішу подяку чікаґській і позамісцевій Рідні, яка прибула з Ню Йорку, Канади і Детройту, щоб облегшити наш смуток та віддати останню прислугу своїй Покійній Теті, а це:

Сестрінки: мгр Орест Казанівський з дружиною Сузанною та синами мгром Левком і д-ром Андрієм;

Дарія Камінська;

діти сестрінків: Ліда Врублевська і Юрій Казанівський з матір'ю Ярославою та Олесь Казанівський.

Ми глибоко вдячні Приятелям і Знайомим за вислови співчуття, вінки і пожертви на Служби Божі, добродійні цілі та за їхню участь у похоронних відправах.

Особливо дякуємо Всесвітлішому о. мітратові М. Бутринському, настоятелеві собору св. Володимира і Ольги за Богослуження і зворушливу проповідь у своїй церкві та за моління на цвинтарі в сослуженні з о. прелатом Я. Свищуком і о. Петром, а о. І. Кротецеві й о. Петрові за відправлення Парастасу й Панахиди.

Наше щире спасибі хорові „Прометей" та реєнтові Й. Пачовському, за відспівання похоронних відправ.

Велика наша подяка внукам і синам сестрінків Покійної, за несення домовини в Останню Дорогу.

Ми дуже вдячні нашій свасі О. Клодницькій, за гарне приготовання родинних поминок.

Дякуємо також похоронному заведенню В. Музика і Син за дбайливе переведення похорону.

Нехай Господь Бог винагородить Їх усіх сторицею.

У глибокому смутку:

дочки:
НАДІЯ з чоловіком д-ром ВОЛОДИМИРОМ ПРОЦИКОМ
ДАРІЯ з чоловіком д-ром ПАВЛОМ ПУНДІЄМ

внуки:
д-р ЮРІЙ ПРОЦИК з дружиною д-р ЛІДОЮ і донечкою КАЛИНОЮ
д-р ОСИП ПУНДІЙ
д-р АНДРІЙ ПУНДІЙ з дружиною ЛІДОЮ та синами ПАВЛУСЕМ і ОЛЕСЕМ
д-р ХРИСТИНА з чоловіком інж. АНДРІЄМ НЕЧВІДОМ
ЛАРИСА ПУНДІЙ

та ближча і дальша Родина в Україні і на еміґрації

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими,
що з Волі Всевишнього, 11-го липня 1978 р., по короткій недузі,
відійшов у Вічність
наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО, ДІДУСЬ, БРАТ і ШВАҐЕР

бл. п.

ГРИГОРІЙ ШМІҐЕЛЬ

нар. 22-го лютого 1906 р. в Рогатині,
кооператор, б. директор складниці Рогатинської Округи Союзу Кооператив в Галичі і Перемишлянах.

ПАНАХИДА в п'ятницю, 14-го липня 1978 р., о год. 7.15 веч., в похоронному заведенні Paul Harris, Рочестер, Н. Й.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 15-го липня 1978 р. 9-та год. ранку — з того ж похоронного заведення до церкви св. Йосафата, 9:30 — Заупокійна Служба Божа, а відтак на цвинтар Holy Sepulchre в Рочестері, Н. Й.

Горем прибиті:

дружина — ІРИНА
сини:
ЛЮБОМИР — інженер, з дружиною ЛЮБОЮ
БОРИС — доктор, з дружиною МАРТОЮ
внуки — ТАНЯ, ІРЦЯ, МАРКО й АНДРІЙ
сестри:
МАРТА ШМІҐЕЛЬ
АННА ПИРІГ зі сином д-ром ЛЮБОМИРОМ в Україні
братанок — інж. МИРОСЛАВ ШМІҐЕЛЬ з дружиною НАДЕЮ і дітьми ХРИСТИНОЮ і ПЕТРУСЕМ
шваґер — ЮРІЙ КОЛОДІЙ з дружиною ОЛЬГОЮ
кузинка — ПАВЛИНА МУКОЇД
Ближча і дальша Родина в ЗСА, Канаді й Україні

ЗГАДУЮЧИ НЕДАВНЄ...

(Закінчення зі стор. 2-ій)

ніколи не старався перетягти співрозмовника на свій бік чи обнижувати ідеологічну вартість його поглядів. Таке вже було його в цьому аспекті кредо, — щоб в дискусію включуватися ради зглиблення суті справи, а ні в якому разі не задля газардної суперечки чи ради вияскравлення свого „я". Принаймні такого я його бачила в редакції.

Бував тільки тоді строгішим, коли в години праці в неприсутності головного редактора доводилось Сосновському його заступати. І коли дехто з нас не зовсім „впорадку" виконав свою працю, по-товариському картав, бож і відповідальність на ньому тоді спочивала велика.

Другою батьківщиною для Михайла Івановича була не Америка, а Канада, країна, куди він приїхав з Европи, де знову кінчав студії, а опісля, сповнений запалу, кинувся у крутіж громадської і політичної праці. Він був ново-канадцем, і в нього постійно тривало незаспокійливе бажання повернутись до Канади. Від повороту стримувала його тільки його праця в щоденнику, яку дуже любив. Інколи він виїздив у Канаду на короткий час і, звідтіля повернувшись, згадував залюбки про свої зустрічі зі знайомими місцями і своїми колегами-друзями, розповідаючи про свою „королівську країну" з усмішкою закоханої людини.

Другим місцем „капітального" відпочинку, за його власним окресленням, була його чарівна Фльорида — море, піскові дюни, — і як Михайло Іванович розповідав, — що,заглибившись у них і пригорнувши до себе книжку, можна було зовсім віддатись дозвіллю, відчуваючи і беручи собі тільки тепло і якнайбільше сонця. Звідтіля, як і з Канади, завжди повертався у розкішному, прямо козацькому гуморі; тотально відпочатий, вдоволений і засмаглий, роздавав помаранчі і соняшний настрій. Уліті ми не раз загибали від спеки, а він, усміхаючись, казав: „Та що вам! Це ж... прекрасно надворі. А я ж чим гарячіше, тим краще себе почуваю. Не люблю холоду, тікаю від зими"...

Ще один спомин приходить до мене, а це, згадавши ту днину, коли мені „попалось на горіхи", тільки, на щастя, у жартівливій формі, бож про мене ходила фама, як про „перестрашену індивідуальність"... І так, у своїй передовій Михайло Іванович написав про міжплянетарний полет совєтського „Союзу". При коректі я не завважила, що в слові „совєтський" трапилася помилка: на початку слова літеру „с" друкарі склали з великої літери і кудись... зникли лапки. І так у газеті, на моє превелике горе, чорне по-білому залишилося написано, що „Совєтський Союз кружляє у просторах"... Не зможу ніколи забути сердечного сміху Михайла Івановича в тій хвилині, коли він мені приніс газету, і його слів: „Пані Любо, таж це... капітальна помилка. Якщо дозволите, покажу редакторові Драганові. Трохи потерпаючи, я погодилась, бож, хоча ситуація була гумористична, немов взята зі сторінки „Лиса Микити", але помилка-помилкою! Ще раз, глянувши в газету, мої колеґи, здавалось тоді своїм голосним реготом розворушували стіни, — я зі сорому „пекла раки", а Михайло Іванович, сміючись вголос і до сліз, приговорював; „От, герой з пані Люби. Й подумати — сила яка! За одним махом висадила своєю... делікатною ручкою цілий Совєтський Союз! Честь їй і слава!" — І хоча я малощо не „запалася під землю" — варто було зробити помилку, ненароком бо спричинитися до сальви отого прещирого сміху, що лунав звідусіль.

Про своє приватне, домашнє життя дуже мало говорив Михайло Іванович, мабуть, це була його „святая святих", що й підтвердив один невеликий фрагмент із нашої розмови, коли він із особливою пошаною та з признанням авторитету висловився про свою дружину Оксану. Це було після доповіді Сосновського (їх виголошував він так часто, що не раз в останній хвилині, прочитавши в газеті повідомлення, що він десь виступає, пригадував собі, що туди йому треба йти...) Тоді я підійшла до Михайла Івановича, щоб скласти йому ґратуляції за справді цікавий реферат. Я бачила його вдоволення, але зовсім не з моєї похвали, бо зараз таки, поглянувши вбік, де стояла його дружина, у відповідь на моє признання сказав: „Дякую вам, пані Любо. Але чи ви знаєте, що навіть мене моя дружина похвалила, лише дещо опрокинувши... Її признання — це добрий знак, — вона справедливий і добрий критик. І її порада і похвала для мене багато значать".

Тепер одна за одною виринають у моїй пам'яті подробиці... Хоча б така деталь як одяг. Як не дивно, але Михайло Іванович був „прив'язаний" до одного і того ж капелюха — брунатного велюрового з невеликим пірцем. Зодягався переважно в убрання темнопопелятої барви, а сорочки носив, якщо не білі, то в тонах зелених або синіх і дуже часто білий светер з „гольфом", зокрема тоді, коли повертався із Фльориди, мабуть, ховався в нього, щоб себе... оберегти від тутешнього холоду.

Прийшов липень: спочатку землю полоскали нестримні і буйні дощі, а потім спекою розіскрилося сонце. Кожен з тугою вичікував вакацій...

В останній день перед вакаціями, трохи по полудні, Михайло Іванович видимо квапився до відходу. Він тільки усмішкою, наче прохаючи вибачення, і ледве чутними словами вже находу дав нам знати, що відходить, бо, мовляв...поспіх великий, за кілька годин він мусить бути на засіданні Комітету 200-річчя Америки. Ще один кивок руки; ми не знали, що для нас він буде останнім... і знову ясна усмішка, що в поспіху торкнулася нас майже за... порогом. І це все. Людина, яка перебувала з нами три роки, не знаючи, навіть не могла нам нічого сказати.

А вночі линула вістка від хати до хати, що Михайла Івановича вже... немає. Забрала його зависна лиха доля, якій байдуже... Забрала нашого колегу у велику, майже несамовиту спеку, в яку був закоханий Михайло Іванович. Його смерть була дивним, майже нерозгаданим ударом для кожної людини, що тому кілька годин бачила його здоровим, життєрадісним і живим. Ми свідомі були цього, що відійшла людина, в якої були стримління до чогось високого, сильного і водночас гарного, людина, яка дала добрий початок політично-суспільній будівлі цікавої і небуденної архітектурної форми, — у наш убогий на концепції час.

Торік, пізньою осінню, у день Архистритига Михаїла я була в Бавнд Бруку на цвинтарі. На гробах стелились униз із відцвілими мізерними личками айстри і хризантеми, бо і їм же була пора перестати цвісти. І раптово поміж листям барвінку, який жеврів ще іскрою життя, я побачила чудо-диво: дві розцвілі блакитної барви квітки; дивлячись на мене, вони немов передавали чиюсь невидиму і нечутну, проте голосну мені думку про голубі заозір'я усіх прагнень до ідеалу Михайла Івановича.

Сьогодні нас в редакції „Свободи" чимраз менше. Мала горстка людей і кам'яно-холодний безмежний простір — здебільша порожні крісла — а в ньому порожнеча там, де повинні б бути редактори. А ще й уміжчасі відійшли від нас назавжди — знаменитий літературознавець, журналіст і поет редактор Богдан Кравців, а недавно — філолог і журналіст, редактор Вячеслав Давиденко, людина, яка з радої душі ділилась своїм мовним знанням із іншими і не відмовлялась від редагування навіть найбільше мовно і стилістично заплутаних скриптів...

І пусткою віє від бюрка, яке є тепер біля конференційної залі: воно було призначене Михайлові Іванновичеві. Але й дотепер ніхто за ним не сидить. Тільки коли надходить Різдво, там горить барвистими світлами ялинка.

Проходячи мимо, мені здається, що зараз мушу побачити над машинкою похилені плечі Михайла Івановича, його погляд задивлений кудись у далечінь, і спокійні його руки, які — ще мить — і вдарять по черенках машинки, записуючи його, ще досі не всі висловлені думки; бож не вспів він усього доповісти, усього написати, принаймні — ще один твір, про який Михайло Іванович згадував і плянував. І в ньому не повинно б бути нікому незрозумілого, останнього акорду, а навпаки — продовження розпочатого.

Ірвінгтон, 21-го травня 1978.

Китай припинив допомогу для Албанії

Пекін. — Ройтер інформує, що уряд Китайської Народної Республіки наказав припинити всяку економічну й технічну допомогу для Албанії, колись найближчого альянта Китаю, а тепер найбільшого критика китайської політики. Покищо не встановлено правдивої причини непорозумінь між обидвома країнами, які вдержували між собою приязні зв'язки приблизно від 1960 р., коли то Совєтський Союз здержав допомогу для албанських диктаторів. Китайські джерела тільки підтвердили, що Албанія стояла на другому місці після В'єтнаму щодо китайської господарчої допомоги, яка виносила понад 10 більйонів долярів на протязі 20-ох років. Неясною залишається також позиція албанських верховодів, бо досі не було жадних познак, що вони зробили зворот в бік Москви чи будь-якої іншої комуністичної країни у Східній Европі. У зв'язку з припиненням економічної допомоги для Албанії, автоматично припиняється також технічна допомога і кілька тисяч китайських спеціялістів напевно покине Албанію і їх місце хтось мусить заступити. З Китаю виїжджають албанські студенти, які не мають наміру більше повертатися для закінчення своїх студій в Пекіні чи інших великих університетах в КНР.

Енвер Гоксга, албанський диктатор, побудував свою систему правління на сталінський, а дещо на Мао Тсе-тунґський взірець. Він однак гостро критикував зміни, які почали вводити нові китайські керівники, зокрема теперішній голова китайської Комуністичної партії Гуа Куо-фенґ і не щадив таких „ревізіоністів" як Тіто, Чаушеску та інші. Критика китайської політики прибрала власне на силі після успішних відвідин Китаю президентом Югославії Тітом в літі 1977 р. і президентом Румунії Ніколаі Чаушеску.

„ЧЕРВОНІ ПЕРЕД"...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

Мартін сказав: „В такому разі ми в ЗСА будемо ізольовані мілітарно й економічно... В залежності від того, хто буде вибраний черговим папою — залежатиме також, чи наші мужі підуть на війну, а наші діти будуть голодувати"...

По вислуханні доповіді о. д-ра Мартіна, ми — я і моя дружина, — приступили до нього та провели коротку розмову. На наші запитання д-р Мартін відповів, що він знає проблему України, Українських Церков, а зокрема Греко-Католицької Церкви, він знає Кардинала Сліпого, бо він супроводив його з Москви до Риму. На закінчення нашої розмови д-р Мартін радив нам, щоб ми „підтримували Кардинала Сліпого та Патріярхат і цим можна зробити прислугу для українців і для світу. Це все, що ви можете зробити!"... Дивлячись на нас зажурено він сказав: „Я знаю, вам мусить бути дуже важко, бо ви втратили велику піддержку Папи Івана XXIII-го".

Закінчено шкільний навчальний рік у „Нашій Українській Школі"

У суботу, 10-го червня ц. р. закінчено навчальний шкільний рік українознавчих предметів у „Нашій Українській Школі" при Осередку СУМА ім. УПА у Філядельфії.

Закінчення шкільного року попередила Божественна свята літургія у намірені української молоді, що її відправив о год. 9-ій ранку, в Митрополичому Соборі Непорочного Зачаття ПДМ, Митрополит Йосиф Шмондюк у сослуженні катехита нашої школи о. Романа Мірчука і о. Мельника. Під час Служби Божої Митрополит виголосив до шкільної молоді глибоко - змістовну і приступну для молоді проповідь.

По Службі Божій всі учні і батьки перейшли до катедральної авдиторії, де учні отримали свідоцтва і нагороди, та які вручав учням і матурантам присутній Митрополит Йосиф Шмондюк; нагороди уфундовані Головним Урядом СУК „Провидіння".

Після роздачі свідоцтв представник УНСоюзу Микола Пришляк вручив матурантам від УНС чек в сумі 100.00 дол. На закінчення відбулася мистецька частина, в якій участь взяв шкільний хор під керівництвом учителя співу п. Бородієвича, і садочок під керівництвом учительки Мирослави Шперналь, який гарно виконав сценку „Була собі колись царівна".

За старанням Матурального комітету під головуванням Мар'яна Стасюка в пополудневих годинах в цій же авдиторії відбулося прийняття для матурантів, їх батьків та, окремо запрошених гостей; всіх разом було понад сто осіб. Програмою прийняття проводив Микола Бачара.

Головну доповідь на прийняттю виголосив д-р Олександер Лужницький, у якій чітко накреслив наше завдання на поселеннях. Наша Українська Школа цього року дала сім матурантів, які отримали свідоцтва зрілости з дуже добрим успіхом. Матуранти: Ліда Саварин, Наталка Дубіль, Софія Галас, Володимир Стасюк, Василь Малиновський, Роберт Монтефюзко і Михайло Матійків. Ґратуляції і побажання дальших успіхів в науці матурантам складали: Митрополит Йосиф Шмондюк, о. шамбелян Р. Москаль, директор школи Богдан Тодорів, голова Осередку СУМА Богдан Лужецький, голова Батьківського Комітету Іван Дубіль, опікун матуральні кляси Марія Кононенко, Дмитро Ткачук, представник Української Щадниці, складаючи привіт, передав чек на суму 208 дол. на потреби школи. Від Т-ва Українських Інженерів Філядельфії отримано письмовий привіт і чек на суму 50.00 дол. Українській Щадниці і Т-ву Українських Інженерів у Філядельфії та УНС щиро дякуємо. Від Крайової Управи СУМА, щиро вітав матурантів і бажав успіхів в дальшій науці, член КУ СУМА Микола Бачара.

В імені матурантів склала подяку батькам і учительському зборові, матурантка Наталка Дубіль, після чого всі матуранти підійшли до Митрополита і вручили йому дарунок — Ювілейну книгу „Нашої Української Школи". Це гарно зорганізоване прийняття відкрито і закінчено молитвою, що її провів Митрополит Йосиф Шмондюк.

Увечері цього ж дня заходами Батьківського комітету в авдиторії школи св. Йосафата на Франкфорді під звуки оркестри „Сини Степів" з Монтреалю, Канада, відбувся дуже гарний і багатолюдний баль, зокрема молоді.

Баль матурантів, під час якого окремою церемонією учителька нашої школи Христя Кульчицька і директор школи Богдан Тодорів представляли матурантів та під гураґанні оплески гостей балю вручували їм свідоцтва зрілости; майбутня кляса матурантів вручала матуранткам китиці рож, а матурантам ґвоздики. Цьогорічний баль пройшов із моральним матеріяльним успіхом.

Микола Бачара

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

В РІЧНИЦЮ БИТВИ...

(Продовження зі ст. 2-ої)

тих „казьонних" видовищ виходять люди і цілу ту жалюгідну тарабанщину оцінюють своїми власними міркуваннями, а на теми таких лайок філософічно кажуть: „Собаки і на Бога в небі брешуть," з чого видно, що значна частина народу не тратить віри у визвольну справу.

На рідних землях знають, що цього року у вільному світі колишні вояки Дивізії відмічують 35-ту річницю створення Дивізії і 34-ту річницю великої битви нашої Дивізії під Бродами. Ми знаємо, що і там скромно ті історичні річниці потайки будуть відмічені. На гробах колишніх борців за волю появляться де-не-де синьо-жовті прапорчики. На стрілецьких могилках китиці цвітів, а на загорнених окопах під Бродами, які стали місцем спочинку вічного наших Друзів, невидима рука поставить заквітчані барвінком березові хрестики. На деякім з тих хрестів та невидима рука приб'є ще і дощечку з написом: „Спіть хлопці спіть, про долю волю тихо сніть. Про долю волю вітчини. Чи ж можуть бути кращі сни?" Знаю, що там знайдуться ще і такі Друзі, що підуть стежками по полях великої битви під Бродами і, присівши на дернині, будуть дивитися, як між жита на лані опадають платочки червоних маків. Що візьмуть грудку дорогої землі, зрошеної бойовим потом стрільців Дивізії і кров'ю поляглих Друзів наших та згадають ті незабуті дні боїв, дні надій на волю. Згадають там напевно ідейного сина галицької землі сотника Дмитра Палієва і сина розлогих степів майора Палієнка, яких рідна земля під Бродами в обіймах пригорнула. А може друг котрий піде на край зруба, там де під зломаним гарматним срільном дубом впав стрілець нашої Дивізії: І не встане вже...

А може в глибокій задумі викличе він візію наступу на ворожі позиції під селом Княже, де наступом на багнети пробивалась бойова розстрільна нашої Дивізії. Вірю в це, бо там, у рідним краю, наші Друзі сильніші від нас у своїй вірі, а віра творить чуда. Їх віра сталилась роками за тюремними ґратами і за дротами концтаборів, якими Кремль так щедро обдарував поневолені ним народи. Всі вони там не вирікаються своїх ідеалів і тому ворог так на них злиться.

Я певний, що навіть і у далекій тайзі Сибіру у концтаборах згадають ті річниці наші Друзі і у липневу ніч на „койці" в бараці уста не одного нашого Друга прошепочуть молитву до Всемогучого Бога: Отче наш на небесах! Червоний сатана кривавить світ. У гніві своїм зітри з лиця землі кремлівське пекло, тюрму народу мого. Хай згине сатана, що мучить світ і дай силу народові нашому здобути собі волю і вільну Україну.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 16-го ЛИПНЯ 1978 р.

ПАТЕРСОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 64 Відд., о год. 2-ій по пол. Нова адреса — церква св. Покрови, 7381 Washington Ave., Clifton, N.J., близько Мейн Аве.

ПАССЕЙК, Н. Дж. Піврічні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42 Відд., о год. 2-ій по пол. в УНДомі при 237 Hope Ave. На порядку нарад: вибір члена К. Комісії і виплата дивіденти. Проситься чеки відібрати на зборах. І. Блиха, предс., І. Хомко, заст. предс., П. Головачук, фін. секр., Н. Михайлишин, кас., В. Марущак, рек. секр.